

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת אחרי-קדושים

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

והתקדשתם והייתם קדושים°

'קדש עצמך במותר לך'

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם (ויקרא יט ב). איתא במדרש (ויק"ר פכ"ד, ט) יכול כמוני, תלמוד לומר 'כי קדוש אני' קדושתו למעלה מקדושתכם. ובספ"ק הקשו מה מקום להוה אמינא שכזאת, ששום דבר בעולם יהיה נערך אליו בקדושתו יתברך, 'כמוני', הלא זה דבר שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע.

וראיתי בזה ביאור נורא, דהנה כתיב (ויקרא טז, טז) 'אני ה' השוכן אתם בתוך טומאותם', שהקב"ה משרה שכינתו על בני ישראל אפילו בתוך הטומאה ממש, וגם כשיהודי נכשל ח"ו בעבירה גרועה, הקב"ה נמצא אתו בתוך הזוהמא, וכמובן שאין לזה השפעה עליו ית' ואין קדושתו נפגמת, וכמו שאומרים בשיר היחוד 'כל טנופת לא יטנפוך'. אומר רבי יהושע'לע קוטנער זצ"ל שזה ביאור המדרש, יכול כמוני, שמא יחשוב האדם שגם הוא יכול להתקדש עד כדי שיוכל לרדת למבואות המטונפות ולמקומות של טומאה ולהישאר בקדושתו ובטהרתו, תדע שאין לך שייכות לזה, קדושתו למעלה מקדושתכם.

ומעשים בכל יום רואים אנשים שיש להם כזה דמיון, הם ילכו למקומות מלאים וזהמא וטומאה, שיש שם דברים שאסור לראות ויש עניינים שאסור לשמוע, אבל יש לו מחשבה שאומר לעצמו 'כי קדוש אני', לי זה לא יזיק, אותי זה לא ילכלך, עלי זה לא ישפיע. אבל זו טעות חמורה מאד, והמדרש עומד וצווח, יכול כמוני, תדע שהקב"ה טהור וקדוש, אבל אתה בשר ודם ואתה מקבל

° שמועס יום ה' אחרי-קדושים תשנ"ט

טומאה, גופך מקבל טומאה ונפשך מקבלת טומאה, ולכן יש שו"ע ויש תורה שמזהירתיך היכן מותר לך ללכת ומתי לסגור עיניך. ואם תאמין בעצמך ותדמה את עצמך לקדושתו ית', מהר מאד תמצא את עצמך עמוק עמוק בתוך הטינופת ובתוך הטומאה מלוכלך ומגועל, כי אנו מושפעים בעל כורחנו, ולא כן השי"ת שקדושתו למעלה מקדושתנו.

ולכן דרשו חז"ל (יבמות כ.). 'קדושים תהיו', קדש עצמך במותר לך. פירוש, שהעניינים שאנו צריכים להכניס קדושה בהם הם הדברים המותרים, האכילה שתהיה לשם שמים ובצורה הראויה, והנהגת החיים בבית שתהיה בקדושה, אידישער שטוב, וכן בכל שאר דברים 'במותר לך', שתהיו באופן של קדושים תהיו. אבל באסור לך, שם לא שייך לקדש, אין העבירה והאיסור מקבלים קדושה. ואף שהיצר בא לפתותך לעסוק בדבר שלא כ"כ גלאט, באומרו שאתה צריך לעשותו לשם שמים, ואה"נ שהמקום הזה מלא טומאה, ויש דברים שצריכים להתרחק מהם, אבל אתה שונה מכולם ותוכל לעמוד בניסיון, תדע שזה עצת היצר להפילך לרשתו וכל באיה לא ישובון. האופן האמיתי לקדש את האסור לך הוא ע"י שבורחים משם כמטחוי קשת.

אבל ברמב"ן מבואר עוד יותר, שלא באתה תורה ב'קדושים תהיו' להזהיר מפני עבירות ואיסורים שנתרחק מהם ונקדש עצמנו מהם, כי על זה באו האיסורים המפורשים בכתוב, אלא מצות הקדושה הוא מצוה כוללת ואזהרה שלא יהיה האדם 'נבל ברשות התורה'. כלומר, שיבוא אדם ויאכל גלאט כשר, ויברך על האכילה לפניו ולאחריה באופן שאינו עובר על שום סעיף בשו"ע, אבל אופן אכילתו והתנהגותו ממש כחיתו יער, הוא חוטף מכל הבא ליד, 'ער פרעסט מיט ביידע הענט' זולל וסובא, שמא יאמר לא עברתי על אחת ממצות התורה ולא על שום הלכה, אומר הרמב"ן שלא כן הוא, אע"פ שלא עבר על שום איסור מפורש, אבל חיים שכאלו הם היפך הקדושה, ומי שנוהג כך אינו בגדר 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', אלא 'כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו' (שמואל-א' כה, כה), ועל זה באתה תורה לצוות 'קדושים תהיו' שגם ה'מותר לך', ודייקא המותר לך, צריך להיות בצורה הראויה שיקדש את האדם ויהיה ראוי להיות 'עם קדוש לה'.

צניעות וצורת יהודי

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו (ויקרא יח, ג). השפת אמת (אחרי תרל"ח) זי"ע מדויק שהתורה מזהירה שלא רק מעשה ארץ מצרים ממש אסור, אלא אפילו דברים שדומים להם, 'כמעשה' בכ"ף הדמיון, היינו שהמצרים לא עושים ככה, אבל זה דומה למעשה מצרים, גם כן לא תעשו, לא בעובדא ולא ברעותא. וכמובן שאין הכוונה רק על מעשה ארץ מצרים של דור יציאת מצרים גרידא, אלא התורה אוסרת שנתדמה לגויי הארצות בכל המקומות ובכל הזמנים. שלא ניגרר להשפעת הגויישקייט של ה'גאס' ואפי' לא בכ"ף הדמיון.

הבה נתבונן בענין זה. ארץ מצרים הנוגעת לעניינינו הוא ארץ אמעריקא, ויש להתבונן מהו ה'כמעשה ארץ מצרים' של השכנים שלנו. יכולים לראות תמונות מימי קדם ותראו גם הגויים הלכו ברחוב מלובשים בצורה מכובדת ומסודרת, כראוי לכבוד הבריות. אבל הגויים אצלנו אין להם שום כבוד, לובשים בלויי סחבות, ומכנסיים קרועים ובזויים. לא צריכים להיות פילוסוף גדול להבין שצורת הלבוש הזו שואגת 'פריקות עול' בקול רעש גדול. פריקת עול וזלזול מוחלט בכל מסכת דרך ארץ, אף אחד לא יגיד לי איך להתלבש ואיך ללכת, ולא אכפת לי איך אתה מסתכל עלי, ואם אני רוצה להתנהג כפרא אדם אעשה כן. אף אם הגוי אינו גוזל או מלסטם את הבריות אבל צורת החיים שלו צועקת עד לשמים אין לי שום עול. וכל זה הוא היפך הגמור ממידת 'הצנע לכת עם אלקיך' שביסוד התנהגות היהודי.

ולכן צריכים להיזהר להתנהג בצניעות וענוה, בקבלת עול מלכות שמים ובדרך ארץ בבית וברחוב, ולהיזהר מ'כמעשה' ארץ מצרים. ועל ידי שלא נתדמה לפחותים שבגויים נוכל לזכות ל'קדושים תהיו'.

תכלית תורה ומצוות הקדושה

רש"י מפרש, 'דבר אל כל עדת בני ישראל, מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה' עכ"ל, ובמדרש (ויק"ר פכ"ד, ה) איתא איך עשרת הדברות מרומזים בפרשה זו. והאריכו בספה"ק שהפשט ב'רוב גופי תורה' הוא, כי תכלית קיום התורה והמצוות היא הקדושה, כמו שרואים שכהקדמה למתן תורה צוה הקב"ה לומר לישראל 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', כלומר שהתורה ותרי"ג מצוותיה יהיו לישראל כתרי"ג עיטין להגיע למעלת 'גוי קדוש', וכדאמרינן 'אשר קדשנו במצותיו', זוהי התכלית של מתן תורה וקבלת התורה. ויש בזה משל נפלא במדרש (תנחומא קדושים ב) וז"ל משל למה הדבר דומה, למלך שקדש אשה, אמר לה הואיל ונתקדשת לשמי אני מלך ואת מלכה, כשם שהוא כבודי כך הוא כבודך, למה שאת אשתי. כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה, לך וקדש את העם וכו' למה כי קדוש אני ה', אף אתם תהיו קדושים, עכ"ל. דהיינו, שהסיבה למה צריכים לנהוג כבוד במלכה, ושהיא נקראת מלכה, היא מפני שהיא נשואה למלך ונתקדשה לו, ולכן צריכה גם היא להתנהג כמלכה. וכמו שאחרים מצווים בכבודה כך היא חייבת לשמור על כבוד עצמה, כי אם היא מזלזלת בעצמה היא מזלזלת בבעלה המלך. כך אמר הקב"ה לישראל, כיון שאתם מיוחדים לי ומיוחדים אלי, כיון שאתם עמי, לכן היזהרו בקדושתכם, 'קדושים תהיו' כי אתם גוי קדוש לה', וכל זה למה, 'כי קדוש אני'.

ולכן צריכים להיזהר מאד שנזכור מהי תכלית עבודתנו, כי אם יעמול האדם ללמוד בשקידה והתמדה שלש שעות ואח"כ מתנהג בהוללות ופריקות עול 'כמעשה ארץ מצרים', היפך ה'וקדשתנו במצוותיך' הרי זו סתירה מיניה וביה, ולא יושג התכלית. לכן נאמרה מצוה זו בהקהל, שכולנו נשמע את ה'קדושים תהיו' וניזהר בזה, כי רוב גופי תורה תלויין בה.

שייכות הקדושה בכל המדרגות

שמא היינו חושבים שענין 'קדושים תהיו' שייך רק לצדיקים ופרושים, על כן 'בהקהל נאמרה' דווקא, דהיינו במעמד כל ישראל, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם טפכם ונשיכם, ללמדנו שכל אחד שייך לזה לפום דרגה דיליה.

ויש הרבה דרגות בקדושה. איתא במדרש (ויק"ר פכ"ד, ח) וז"ל, העליונים לפי שאין יצה"ר מצוי בהם (נאמרה בהם) קדושה אחת, שנאמר (דניאל ד) 'ובמאמר קדישין שאלתא', אבל התחתונים לפי שיצר הרע שולט בהם הלואי בשתי קדושות יעמדו, הה"ד 'דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו' וכתוב 'והתקדשתם והייתם קדושים'. וביאור הענין הוא, כי מלאכים אין להם יצה"ר ואין להם בחירה, לכן נשארם עומדים תמיד בקדושה שנוצרו, לכן יש להם קדושה אחת. מה שאין כן אנו שיש לנו יצה"ר, ויש לנו כל יום מלחמות היצר לבחור בטוב ולמאוס ברע, נוכל כל יום לעלות מדרגות בקדושה וטהרה. וכל יום יהיו בעיניו כחדשים, להתעלות עוד יותר במעלות רמות ונשגבות עד אין קץ, לכן למטה יש הרבה קדושות.

והנה לאחר שהכתוב מזהיר על עון המולך, נאמר 'והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם' (ויקרא כ, ז), ואומר רבי צדוק זי"ע דבר נורא, שאפילו היהודי שעבד ע"ז הכי פחותה והכי מאוסה לפני ה', שהעביר בנו ובתו באש לשם ע"ז, אפילו יהודי כזה יש עליו הציווי 'והייתם קדושים', שלא ייתכן יהודי שאין לו שייכות לקדושה. ואפילו היהודי הרחוק הזה, ברגע שיפרוש מע"ז ויעשה תשובה תהיה לו שייכות לקדושה ולהיקרא קדוש.

הרמב"ן בתחילת הפרשה מביא דברי חז"ל (ברכות נג): 'והתקדשתם' אלו מים ראשונים, 'והייתם קדושים' אלו מים אחרונים. ואף שאין זה מצוה מן התורה אלא מדבריהם, והוא ענין של נקיות, מ"מ אם יהודי מבין שבכלל הקדושה זה להתנהג מיט אן איידלקייט און א ריינקייט, כבר הוא נכלל בגדר 'קדושים תהיו'.

עכ"פ מה שאנו לומדים מכל זה הוא שאכן יש מדרגות גבוהות מאד של קדושה, כאלה שאבותינו ספרו לנו על הצדיקים ועל החסידים מימי קדם, שנזדככו ונתקדשו ממש כמלאכי מעלה, אבל צריכים לזכור שגם אנו נשמות

פשוטים עמדנו שם באותו 'הקהל' וגם לנו דיבר ה' 'קדושים תהיו', כי כולנו שייכים אל הקדושה, וכולנו נמנים על ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולכן יש לנו להתחיל בדברים הקטנים, להקפיד על תיקון המלבושים כהוגן ודיבור בשפה נקייה, ולהתנהג בצניעות וענוה באופן שראוי לבן מלך ולמי שיושב ולומד תורה, ועל ידי שנעבוד להיות קדושים, נוכל לזכות ל'אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה' וכדברי קדשו של בעל התניא (פכ"ז) וז"ל 'ופי' 'והתקדשתם' שתעשו עצמכם קדושים, כלומר אף שבאמת אינו קדוש ומובדל מס"א וכו' רק שכובש יצרו ומקדש עצמו. 'והייתם קדושים' כלומר סופו להיות קדוש ומובדל באמת מהס"א ע"י שמקדשים אותו הרבה מלמעלה ומסייעים אותו לגרשה מלבו מעט מעט, עכל"ק.

ושמא יאמר האדם שהוא מרגיש שמדרגות הקדושה אינן שייכות אליו, והוא רחוק מדאי להיות בעל מדרגה, הנה ידועים דברי קדשו של הרבי רבי זושא זי"ע (מובא בייטב לב פר' נח ועוד) עה"כ (תהלים י, ג) 'כי הלל רשע על תאות נפשו', שכאשר רוצה הרשע לעבור עבירה הוא פתאום נעשה ענוותן כהלל (עי' שבת ל:), שאומר לעצמו מי אני ומה חיי הלא נבזה אנכי וחדל אישים, ומה כבר יהיה אם אחטא עוד קצת. אבל כל העניויות הזאת, וכל ה'הלל' הזה, הכל חזות שוא ואמתלא שאומר לעצמו 'על תאות נפשו', למלאות ולהשביע תאותו. והאמת היא שאין כאן שום מדת ענוה כלל, אלא תאוה אחת גדולה מהחל עד כלה.

בפרשה שעברה קראנו שמביאים למצורע ביום טהרתו עץ ארז ואזוב. והנה האזוב בא לרמז לו שבכדי שיטהר מצרעתו צריך הוא להכניע ולהשפיל עצמו כאזוב, שהרי נגעים באים על עון לשון הרע (ערכין טו:), ולה"ר בא בדרך כלל כתוצאה מזה שהאדם מרגיש יותר גדול מאחרים ולכן מזלזל בהם ומדבר עליהם רעות. ואם כן מובן למה בא האזוב, אבל צריך ביאור למה מביאים גם עץ ארז, הרי הארז הוא גבוה מאוד והוא לכאורה ההיפך ממה שרוצים ללמד למצורע המיטהר. אלא מבאר החידושי הרי"ם זי"ע (מובא בשיח שרפי קדש, קדושים) שלפעמים יש מצבים שהאדם צריך להחזיק עצמו גבוה ולהתגאות כארז, למשל במצב שיש בו חילול השם, או לפעמים צריך עוז ותוקף כדי לעשות טובה לחברו, על כגון זה החלש יאמר גבור אני ויביע דעתו בלא מורא

מתוך גאות דקדושה. ואף אצל עצמו צריך האדם להשתמש עם הבחינה של 'ויגבה לבו בדרכי ה', כגון שהיצר מבבלבלו ואומר לו שהוא כלום, כענין הלל רשע וכו', במצב כזה צריך הוא לעמוד על רגליו בגאווה ולומר אני כן יכול ומסוגל ושייך ללימוד רציפות ולתפילה בהתלהבות, ויש לי שייכות לענין 'קדושים תהיו', כי ה' בחר בי להיות לו סגולה, עד שיעזבנו היצר הזה של ענוה פסולה. ומי שלא גבה לבו בדרכי ה' בכגון דא צריך כפרה, ולכן מביאים גם עץ ארז.

והאמת היא שהרבה פעמים הענוה הפסולה, שהאדם מושפל בעיני עצמו ואינו קשה כארז מול היצר, בשורשו הוא בעצם 'א שטיק גאווה', כגון בחור שיש לו התעוררות להתפלל בכוונה בקול ובהתלהבות אבל אינו עושה כן, מקופיא נראה שחסר לו קצת 'ויגבה לבו', אבל האמת היא שהסיבה הפנימית שמונע את עצמו היא מפני שחושש מה יאמרו הבריות, שהוא ישאל אותי 'אויב איך כאפ מלאכים' והשני יצחק ממני, והשלישי יאמר שנעשיתי צדיק מיום למחר. נמצא שהסיבה לענוה פסולה הוא מפני שהאדם כל כולו 'פארנומען מיט זיך'. לכן הענוה פסולה הוא בעצם גאווה, והתיקון למצב הזה הוא שיתאזר בגאווה דקדושה ויאחז בעץ ארז ויאמין שהקב"ה שומע תפילות כל פה, ורוצה הברען שלך בתפילה ומחכה להתמדה שלך בלימוד, ותגביה לבך שכל העליונים ותחתונים מחכים לקולך, ולכן מה אכפת לך מה יאמר בחור פלוני אלמוני. וכשהארז במקומו הראוי והאזוב במקומו הראוי, אז באים לידי טהרה.

בגודל נסיונות דורנו גודל שכר הקדושה

איתא במדרש (ויק"ר פכ"ד, ח) משל נורא לבאר למה בעליונים יש רק קדושה אחת ובתחתונים שתי קדושות, וז"ל רבי אבין אמר משל למלך שהיה לו מרתף של יין והושיב בו המלך שומרים, מהם נזירים ומהם שכורים, לעת ערב בא ליתן שכרם, נתן לשכורים שני חלקים ולנזירים חלק אחד. אמרו לו, אדונינו המלך לא כולנו שמרנו כאחד, מפני מה אתה נותן לאלו שני חלקים ולנו חלק אחד. אמר להם המלך, אלו שכורים הן ודרכן לשתות יין, ולפיכך אני נותן לאלו ב' חלקים ולכם חלק אחד, עכ"ל. כלומר המלך עונה לנזירים, שבנמשל הם

המלאכים, שהסיבה שהשיכורים קבלו שני חלקים היא מפני שדרכם לשתות יין ולכן היה להם הרבה יותר קשה לשמור היין, אבל אתם ממילא אינכם שותים יין ולא היה לכם ניסיון בזה, לכן תקבלו חלק אחד בשכר פעולתכם, אך לא יותר.

נראה לי פשוט שמימות עולם לא היה בעולם מצב של שכרות, דהיינו מצב של הוללות פריקות עול ותאוה, כמו הדור שלנו. כשמסתכלים על הרחוב היום נראה שכל העולם פשוט שיכורים מרוב שפע ותאוה. אבל צריכים לדעת שלפי דברי חז"ל זה שאנו במצב של שיכורים הוא סיבה למה יש לנו יותר שייכות לקדושה, לא פחות. שהרי השיכורים מקבלים שני חלקים כיון שקשה להם יותר, ולכן דוקא אנו שכ"כ רחוקים, ויש ברחוב כ"כ הרבה ניסיונות שמושכים אותנו בחבלי השוא ומנסים להפיל אותנו בחזקה, אם נחזק עצמנו ונשמור על היין ולא נשתה ולא נשתכר אע"פ שדרכנו לשתות יין, וסוגרים העיניים ואוטמים האזניים למעשה ארץ מצרים שבסביבותינו, כמה מעלות ומדרגות בקדושה וכמה חלקים נקבל מאת המלך, עין לא ראתה אלקים זולתך.

המבדיל בין ישראל לעמים

והייתם לי קדשים כי קדוש אני ה' ואבדל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרא כ כו). ראיתי ענין נורא מהרבי רבי יהונתן זי"ע, ידוע שישראל נמשלו לאש כמ"ש (עובדיה פס' יח) 'והיה בית יעקב אש', ואומות העולם נמשלו למים כמו שכתוב (שיה"ש ח, ז) 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה'. והנה טבעם של מים ואש הוא, שאם המים קרובים מדי לאש אזי המים יכבו אותה, אבל אם הם רחוקים קצת או שיש מחיצה ביניהם, האש המתלקחת תייבש או תבשל את המים. כמו כן הוא בין ישראל לעמים, כשבני ישראל מתערבים בגויים ואין הבדל ומחיצה ביניהם, אז ח"ו האש בסכנה גדולה, ובדרך כלל המים יגברו, שלומדים ממעשה ארץ מצרים ומעשה ארץ כנען, עד שחלילה עלולה גחלת ישראל לכבות. אבל אם היהודי מתרחק מן הגוי ועושה גדר לעצמו שלא ילמד ממעשיו ולא יושפע מהליכותיו, אז האש-קודש שבו תתלקח בחוזק, ומים

רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, אדרבה, אפילו אם יהיה לו איזה צורך להימצא במחיצת הגוי יתגבר האש על המים ויכלה ויבער את המים מן העולם. דעו לכם שגוי הוא ממש ההיפך של יהודי, ועל כן צריך להתרחק ולברוח מן הגוי, ולא תהיה לך שום שייכות עם הגוי מטוב ועד רע. אם אתה רואה גוי בא מולך שאולי מכירך, כי עבד פה בישיבה או בביהמ"ד שלך וכיו"ב, תעבור לצד השני של הרחוב ואל תדבר עמו מאומה, כי הוא כולו רע ואין בו שמץ טוב. אולי בימים מקדם היה הגוי מתבייש ברע שהיה בו, אבל היום בקליפת אמעריקא אין לגוי שום בושה, כל ההשחתה והזילות והפחיתות שבתוכו פורצת החוצה, והדיבור שלו טמא ומטמא, כי כל שיקוציו ונבליו מונחים לו על לשונו, ולכן א"א להישמר מזה כי זה כל המהות שלו מכף רגל עד ראש.

עכ"פ על כולנו לדעת ש'קדושים תהיו' בהקהל נאמרה, כי זה שייך אלינו בכל דור ובכל מצב, ואנו יכולים לקדש עצמינו במותר לנו, וגם באסור לנו יכולים להתקדש על ידי שבורחים מזה, ואין לנו שום מגע ומשא בכל עניינים אסורים, וכך נשמור על הגחלת שלנו בגאווה דקדושה 'אז עס זאל פלאקערן און ברענען'.